

MALACOLOGISEREN OP TERSCHELLING

Toen ik op 17 augustus 1956 te West-Terschelling voet aan wal zette om mijn vakantie te Hoorn te gaan doorbrengen, had ik in mijn koffer een drukproef van het artikel dat Mevr. Van der Feen-Van Benthem Jutting in het septembernummer van Basteria aan de niet-mariene mollusken van onze Waddeneilanden wijdt. Dit is een belangrijke publicatie, waarin niet alleen alle vroegere opgaven zijn verwerkt, maar tevens eindelijk de resultaten bekend worden gemaakt van een inventarisatie, die in opdracht van Staatsbosbeheer in de jaren vlak voor de tweede wereldoorlog van deze molluskenfauna is gemaakt. Vooral wat Texel en Terschelling betreft, is deze inventarisatie zeer grondig geweest en ik wist dus wat ik op dit gebied kon verwachten.

Wat de landslakken betreft, hoopte ik vooral Catinella arenaria (vroeger Succinea a.) voor anatomisch onderzoek te kunnen bemachtigen en vast te stellen welke Carychium, Vitrea en grote Arionsoorten op Terschelling leefden. Verder had ik mij voorgenomen op warme dagen de uren van laag water op het strand door te brengen in de hoop enkele Terschellingse attracties als Clathrus turtonis en Tellina pygmaea te vinden.

Het liep echter heel anders. Het strand bood geen gelegenheid tot verzamelen. Niet alleen omdat het er eigenlijk te koud was om stil te staan, maar vooral omdat er vrijwel niets aanspoelde. Fijn materiaal was slechts in zeer kleine hoeveelheden aanwezig, zodat het niet de moeite loonde er van mee te nemen om te zeven en nauwkeurig uit te zoeken. Mijn strandvondsten bleven dan ook beperkt tot enkele Turritella's (voor Terschelling niets bijzonders), een klep van Abra prismatica en een beschadigd rugschild van Sepia orbignya (pl. 11-12, 31 aug.), terwijl mijn zoon een wat beschadigde klep van Cardium aculeatum (kennelijk een fossiel uit de Eemlagen) in een oude stormlijn oprapte.

Ook Catinella vond ik niet, hoewel ik er verscheidene malen naar zocht in ogenschijnlijk geschikt terrein. Toch kwam ik ook wat de land- en zoetwatermollusken betreft niet met lege handen thuis. Het artikel van Mevr. Van der Feen had mij opmerkzaam gemaakt op het elzenbosje bij de boswachterij te Hoorn, dat nog steeds verscheidene landslakken bleek te huisvesten. Hier kon ik o.a. een goede serie van Carychium minimum (de echte!) buit maken l). Het slootje er langs leverde o.a. Bithynia leachi op, volgens Mevr. Van der Feen een soort, die nog niet op de Waddeneilanden was aangetroffen. Vlak bij mijn pension te Hoorn vond ik op wegbermen onder stenen en hout de twee Oxychilussoorten: cellarius ten noorden en alliarius ten zuiden van de straatweg. Dit zijn ook twee nieuwelingen voor de fauna van het eiland. Zij kunnen natuurlijk vroeger over het hoofd gezien zijn, maar hun uiterst lokaal voorkomen doet mij vermoeden dat het eerder recente aanwinsten van de Terschellinger fauna betreft. Vooral van O. cellarius, die vaak in tuinen e.d. leeft en dus gemakkelijk met plantgoed wordt vervoerd, lijkt dat waarschijnlijk.

Het seizoen was gunstig voor het verzamelen van een serie geslachtsrijpe exemplaren van de grote Arionsoort. Op een avond kropen deze dieren in grote getale in de grazige bermen van een landweg te Hoorn. Anatomisch onderzoek wees uit, dat wij hier weer met Arion rufus te maken hebben, zoals ik trouwens al eerder, maar op grond van minder goed materiaal, had kunnen constateren (Basteria vol. 18, p. 20). Andere vondsten zijn het vermelden niet waard, daar het soorten betreft, die ook Mevr. Van der Feen van Terschelling opgeeft. Slechts wil ik nog doen opmerken dat Vallonia excentrica en Trichia hispida, respectievelijk slechts van "Noordsvaarder" en "Takkooi" vermeld, beide langs wegbermen te Hoorn werden aangetroffen.

Mijn verblijf op Terschelling bood ook gelegenheid ons medelid de Heer H.G. Wesseling te Lies op te zoeken en enkele van zijn fraaiste vondsten te bewonderen: mooie series van Acteon, Philine en Trivia, de Dosinia's waarvan al eens eerder in dit blad sprake was, een grote klep van Mysia undata (vrij zeker uit de Eemlagen afkomstig), fraaie Modiolus modiolus, enz. Ook zag ik de collectie van de kunstschilder H. Gorter te Oosterend, die menige zeldzaamheid bevat, bijvoorbeeld een klep van Chlamys flexuosa, een Trophon truncatus, beide vrij zeker uit de Eemlagen, een klep van Phacoides borealis en twee van Loripes lacteus, waarschijnlijk ook wel alle

1) Ook Kuiper (Basteria vol. 20, p. 8) kent alleen deze soort van Terschelling.

drie fossiel; een serie Cochlicella acuta en enkele Trochidae uit wulkeneiernesten en meer merkwaardigs.

Bij thuiskomst wachtten mij in het museum enkele monsters zoetwatermollusken door de Heer P. Leentvaar begin augustus op Terschelling verzameld. Ook deze buit bevatte een voor het eiland nieuwe soort, namelijk Segmentina (Hippeutis) complanata. In dit geval lijkt het goed mogelijk, dat de soort vroeger over het hoofd is gezien, daar zij nooit zeer talrijk is en door haar geringe afmetingen ook weinig opvalt.

Met elkaar zijn hier dus vier voor Terschelling nieuwe soorten gemeld op het ogenblik dat Mevr. Van der Feen's inventaris van de waddeneilanden op het punt staat te verschijnen. Zeker zal haar artikel tot meer verzamelen op onze noordelijke eilanden stimuleren, hetgeen hopelijk zal bijdragen tot het beantwoorden van de algemene vragen die zij in de beschouwingen over deze molluskenfauna te berde heeft gebracht.

C.O. van Regteren Altena